

LUBLANSKE NOVIZE

JANN. FRIDR. EGERJA,

Sabbota 20. d.

Profenza 1798.

Nro. 6.

Lublana.

Dobili smo popisanje, kako s' veselam so zesarfki na Benedfkim prejeti. Deveti dan Profenza sazhnejo franzosi is Forlanie zhes reko Tagliamento prestavlat, pred poldnevam so bili, zhes. Po Vidmi se rasglasi, de zesarfki is Gorize she ta dan pridejo; kakor bi zhep odperl, vse is mesta napruti vre; is Turnov gledajo, kedaj bi se od dalezh perkasali; ne le ludstvo ampak tudi visoke gospe se niso bale napruti h' nogam iti; le shkoda, de je dan meglen, desheven inu poledizhen bil. Zesarfke sagledat inu po vsih turnih sgoniti, karkol je kemdel imelo;

je

je bilo vse eno. Ludje ukat, pregrinala na okna obefhat, v' zirkvi sa pefem sahvalno perpravlat. Sedaj perjedsio Lahki kojniki Lobkoviz pred mefne vrata, sa nimi regiment Vartenleben inu Poglavar lahke armade Feldzeigmaster graf Vallis; gredejo v' mefsto, vse ih posdravla fskusi okna inu gafah, vse vpie: sdrav bodi Zesar Franzisk, Bog nam ga v' miri ohrani! Kolefna so fi otli ludje polomit, inu deklizhi fskusi okna dolipofkakak; tako so napruti hiteli. Je bilo pruti vezheru; po vsih oknih so luzhi gorete, po vsih terjih umetni ogni is strclniga praha. Soldatje se vftopio na velikim tergi pred fskofisko zirkuvjo, presentirajo, inu so v' kvarterjih gostovani, nizh ni pomankalo, dosti je vsiga inu dober kup; pa ima tudi Benedska deshela sa eno dobro dlan vezh masti, kakor krajnfka.

Drugi dan je imel vishi Shkof sahvalno pefsem v' zirkvi. Feldzeigmaster inu Stabsoffizirji so v' zhaftnih sedeshih napruti fskofu inu korarjam sedeli; zhes dan vesele, pojedine, komedia, plef.

Feldzeigmaster grede dalaj sa franzosmi po stopni. Ofemnajsti pride v' Benedke, potle, v' Padova, Verona, Legnago, Rovigo. Do tri inu dvajsetiga bode vse benedfko od zesarfkih obftavleno notri do meje pruti Zisalpinii. Vallis bode imel poglavitni kvarter v' mefsti Vizenza. Kojniki Lobkoviz gredejo povfod sa snubazhe naprej. V' Benedke pride devet Batallionov, en batal-

batallion Artillerie, inu petdeset shtukov debeliga svinza.

Torek se je perpelal is Zelovza F. M. L. Hoze; on bo timzhasi sa glavarja zhes armado, kar jo tukaj oltane; dokler se pozhasi rasjide. F. Z. M. Terzi mu je Komando isrozhil, inu gręde na Dunej sa vishi Brigadirja zefarfkiga sędalfha.

Tudi ta torek smo v' Lublano prejeli en lep batallion od regimenta Teizhmaster; permahali so po dolęnski zęsti, imajo svitlo plave ofhive, berhki mladi junaki. Per nih sta dve kompanie grenad.rjov, vsih je okoli petsto glav. Ti so nam dani namesti Turnoviga Regimenta; nevemo al sa vselej, al Turnovi zhes kaj zhafa spęt nasajpridejo.

Benezhia, Dalmazia inu Istra snese 700. na shtir vogle mil; semla rodovitna, pod sręzhnim nebam. Kar je tukaj Zefar na novo perdobil, je per eni glihi tulikaj prostora, kakor Shtajersko, Koratan, inu Krajnsko; ludi she pręd vezh ku majn; semla pa, kakor pravim, je per herbtivsekana. Sa naprej bodemo imęli deshele na okroglo perręsane, vkup staknene, inu mi krajnzi bomo dalezh od sovrashne meje. Mir, kupzhia, inu radodęlnost bodo nasho sręzho dopolnile.

Dunej 10. Profenza.

Zhlovęska pridnost zhedalaj vezh noviga snajde; gospod Leopold Smetana na Marfkim je

snajdel jeshih is shita kuhat, kateri bode tako hud, kakor vinfki; inu sraven polovizo bolshi kup. On ozhe velike kuhine sa ta jesih napravit, inu je profil svitliga Zesarja sa pravizo, de bi skus deset let nesiml noben drugi na to visho jeshiha delat. Oblubil je, svoj jeshih na pol bolshi kup prodajat, kakor vinskiga zena. Svitli Zesar vidiozh, de jeshih je ena sa ludi sdrava potreba, mu je dovolil profsheno pravizo, de bo gospod Smetana per majhenim dobizhki svoje potroshenje na to fabriko nasaj perdobil; sakaj ena taka velika delavniza dosti saklade potrebuje. Nemshke deshele mu morejo posebno hvalo vedit, katere vezh shita, majn pa vina perdelujejo.

Lashko.

Zisalpinska republika se pruti unajnem oblastam visoka inu mogozhna dela; al od snotraj fama v' febi ima she malo terdne stanovitnosti. Eden sbranih mosh se je petnajsti dan Grudna v' sbiralishih pertoshil, de v' vezh okrajnah postav nedershe, tukaj so tatvine, tamkaj kuga med shivino, povsod je fromashtvo inu potrebshina. Sraven takeh nadlog se vunder prepirajo, kaj-seno oblazhilo bi sbrani moshje nosili; inu ker se sastopit nemorejo, so enim is med sebe narozhili, de si imajo glavo lomit, kako bi oblezheni hodili. Morebit bi shivarji to je shnidarji narbolshi svet dali. Zhes duhovshino so se tudi vsdignili; mislio vse zirkveno premoshenje odvseti, duhovne per malim dershat, inu doli djati perhodke, kateri se shtola imenujejo.

Denar ima povsod kratak rep, tako tudi per Zisalpinzih; oni ishejo pet millionov na posodo; inu se mislio per bogatishih vsodit pruti zhinshu sa shtir od sto.

V' nih sbiralishi so eni narhujshih pobeg-nenzov is Rima inu Benedek; zhes Papeshov dvor inu zhes vero im jesik nar rajshi tezhe.

Genovška republika vse bol na tihim svo-jo rezh dela, sa dolgove fkerbe, inu sa solda-te; al to je ena majhena pest ludí; zela geno-veska strana shteje shest sto tavshent dush, to je komaj sa poldrugo krajnsko deshelo,

Franzosko.

Menjavzi v' Parisu so ponudili 25. millio-nov liber posoditi sa vojsko zhes Anglese; shtir-najst menjavzov je bilo v' sbiralishe tih Pet pela-nih, de so ponudbo sturili. Oni so rekli, de shelę Anglio permorat, na morji prostost nare-diti. Slahti kupzi komaj zhakajo, de bi Angle-si ponishani bili; oni so per ti prizhi denarje nashteli, inu nezhejo nizm vezh interessa imeti, kakor po pet od sto.

Visharji so deshelana Kafsai v' Tunis mesto v' Afriki poslali, de bi afrikanskeh sverin kupil sa sverinishe (thiergarten) v' Parisu. On je v' Toulon nasaj perpelal shtir leve, dva shtrav-fa sraven vezh drugih divjeh shival. Velike me-

sta imajo navado, de si nesnane sverine napravio, nekaj sa ljudsko radovednost nasitit, narbol pa sa poduzhenje v' naravfskeh umetnostah.

London 20. Grudna.

Vezheraj je bilo per nas vesele, de ga ni popisat. Kral se je pelal v' zirkuv S. Pavla, Boga sahvalit, sa premaganje zhes franzose, Hollendarje inu Shpanze. Sjutra sгодaj je bilo vse polno ludi po mestu, soldarje so shli naprej v' prozefsii, potle vojfknj vosovi s' banderami, kar ih je sovrashnikam vsctih; shtuki, strclna perprava, dosti admiralov, Prinzi, Prinzesine, shkofi, Kral inu Kraliza mestna inu parlamentna gosposka. Je bila pridiga, bandera so v' zirkvi obesili, inu she le ob shtirih popoldne is zirkve domu perfhli. Ludje so povfod pervrcli. Shlahtne gospe, katerem je drugekrat komaj ob desctih dan, so sjutra ob sedmih skusi okna gledale, inu Krala, vojshake inu ministre posdravljale. Okna so bile drage v' hishah, ker je prozefsia memo shla. Sa en zimmer bliso velike zirkve S. Pavla se je ta sam dan po sto zekinov plazhovalo.

Ministru Pitt so ludje nagajali med tim, kader se je per prozefsii pelal; so mu norze svishgali, kozhiasha na vezher pretepli; Pitt je mogel v' eni drugi kozhii domu sbeshat.

Holland.

Admiral Vinter, katcri je na poshteno bee

sedo is Anglie domu spušhen, se bode pred voj-
sknim svetvališham odgovoril, sakaj je mešęza
Kosaperska nefežhen bil v' boji na morji s' ang-
leskim admiralam Duncan.

Nemška.

Hefi is Darmstadta so Mainz sapustili 27. d.
Grudna. Drugi dan je v' Mainz peršhel franzos-
ki višni general Hatry s' všim general štanam;
franzosi so unajno osidje obšedli; pruti vezheri
se je Hatry nasaj podal v' mešto Visbaden. De-
vet inu dvajseti dan Grudna so franzosi obstavi-
li dvoje vrata s' strashami, so šhli v' mešto; inu
pruti vezheru šta špet bila v' Majnzu generala
Hatry inu Lefebvre.

Povędanje od slovenškiga jesika.

Krajnzi so pišat snali, pređen so bili lozhe-
ni od slovenzov na unim kraji Donave, inu le-
sem bliso lašhke deshele peršhli; sato ker imajo
enako bešędo povšod; krajnez pravi: pišati, Pe-
mez pišati, Pölez pišazh, Moshkovitar pišati.

Bešęda: pišhem je silno stara, inu kashe, de
je od takrat, kader she niso zherk imęli, ampak
so leę malali svoje mišli. She tedaj Krajnzi neka-
terem malanem rezhem pravio, de so pišane;
postavim pišan prepert, pišano krilo.

Slovenzi imajo dvoje zherke, ene se ime-
nujejo: Bukviza, druge kjuriliza; bukviza je v'
nava-

navadi per flovenzih ta kraj Donave; kjuriliza uni kraj Donave.

Uzheni se prepirajo, katere zherke teh dvo-jeh so starishti. Jef menim, de se sastojn trudio, inu de na tim ni dosti leshezhe. Ako je prepir, se lahko sastopi, de nobeden sa refnizo neve.

Kar saref vemo, je, de vsi flovenzi so ne-kidaj is perviga besede inu misli skusi podobe pisali; obrase od ludi, sverin, inu drugeh stva-ri narejali, inu skusi take namalane snamina spominu pomagali.

Vmerli so v' Lublani.

11. dan Profenza.

Lisa Bretiz, gospodskiga flushabniha shena, 63. l. v' roshni gasi Nro. 49.

Miza Groshel, ostirfka hzhi, 6. l. na Polanah Nro. 16.

12. dan.

Barba Margant, dekle, 70. l. v' Rebri N. 135.

13. dan.

Urfha Shliber, delovza hzhi, 4. l. na Polanah Nro. 25.

Lisa Zhernè, ribishka hzhi, 5. l. v' Krakovim Nro. 16.

Lorenz Zheik, zholnar, 32. l. v' Ternovim Nro. 55.

14. dan.

Marjeta Sher, delovka, 50. l. pred pisanmi vratami Nro. 15.